

ÅRSRAPPORT 2022

FOR FORSKERGRUPPEN FOR NATURRESSURS-,
MILJØ- OG UTVIKLINGSRETT

UNIVERSITETET I BERGEN

OM FORSKERGRUPPEN	2
GRUPPENS AKTIVITETER	2
VÅREN 2022	2
HØSTEN 2022.....	6
FORSKNINGSASSISTENTER	8
FORSKNINGSRESULTATER.....	10

OM FORSKERGRUPPEN

Forskergruppen har som formål å arbeide med spørsmål knyttet til naturressurs-, miljø-, og utviklingsrett, og å skape et forum for identifikasjon, analyse og diskusjon av aktuelle spørsmål. I tillegg er formidling av kunnskap om rettens utvikling i en tid hvor engasjement rundt naturressurser stadig økende.

Vårt sentrale ekspertiseområde er rettslig regulering av maritime aktiviteter, maritim rett og teknologisk utvikling, samt bærekraft. Gruppen har 18 faste medlemmer, hvor flesteparten er tilknyttet eksternfinansierte forskningsprosjekter av betydelig størrelse. Gruppen har flere ph.d.-kandidater, og tre vitenskapelige assistenter.

Det har vært et aktivt og lærerikt år i forskergruppen, og vi ønsker å rette en stor takk til alle eksterne og interne som har bidratt til gruppens prosjekter og tilstedeværelse.

Forskergruppen takker alle bidragsytere, samarbeidspartnere for et lærerikt 2022, og vi ser frem til tettere samarbeid og flere spennende aktiviteter i 2023.

GRUPPENS AKTIVITETER

Våren 2022

Fra venstre: Malgorzata Agnieszka Cyndecka, Vaido Poldoja, Birgitte Jourdan-Andersen og Leigh Hancher.
Foto/ill.: Tollef Otterdal Heggen

I februar ble det holdt seminar om EU sine nye retningslinjer for statlig støtte til klima, miljøvern og energi i samarbeid med forskergruppen for Europarett, Bergen Center for Competition Law & Economics og advokatfirmaet Schjødt.

Førsteamanuensis ved UiB Malgorzata Agnieszka Cyndecka åpnet seminaret med sitt innlegg om de nye retningslinjene i en statsstøtterettslig kontekst, etterfulgt av Vaido Poldoja fra ESA med innlegget «The new Guidelines on

State aid for Climate, Environmental protection and Energy – way forward for ESA». Siste taler ut var Birgitte Jourdan-Andersen fra advokatfirmaet Schjødt, som

holdt innlegg om de nye retningslinjene sine konsekvenser for utvikling av infrastruktur for energi.

I forbindelse med at UiB fikk besøk av Klima- og miljøminister Espen Barth Eide, holdt Sigrid Eskeland Schütz innlegg om betydningen av, på et tidlig stadie, å etablere et godt rettslig og økonomisk rammeverk for nye aktiviteter på og under havbunnen som havvindpark eller karbonlagring. I sin presentasjon la Schütz vekt på at det rettslige rammeverket i mange tilfeller legger premissene for økonomien i denne typen næring. Fordi det tar tid å gjennomføre god juridisk forskning på design av et rettslig rammeverk for nye næringer, vil et etterslep i lovgivningen kunne forsinke fremdriften av industriutviklingen. Kvaliteten på det rettslige rammeverket kan i sin tur få betydning for videre utvikling av næringen.

I møte med klima- og miljøministeren. Foto/ill.: Asbjørn Leirvåg UiB

I mars ble Leigh Hancer, Matthew Levitt og Henrik Bjørnebye invitert til å snakke om EU sin nye gass- og hydrogenpakke og hvilken påvirkning den vil ha for Norge. Pakken er knyttet til «Fit-for-55» og målene i «European Green Deal», og formålet er å etablere et EU-marked for hydrogengass. Seminaret startet med en introduksjon av Leigh Hancer, etterfulgt av Matthew Levitt sin presentasjon om konkurranserett og bærekraft: «Cooperation between competitors in the time of energy and environmental law change». Til slutt holdt Henrik Bjørnebye presentasjon om gasspakken og dens implikasjoner for Norsk omlegging til grønn energi.

Rui Guerra da Fonseca kom så på digitalt besøk til UiB, hvor han snakket om «Maritime Spaces and Administrative Law». Han er assisterende professor ved University of Lisbon School of Law, og har skrevet doktorgrad om forvaltningsrett og grunnlaget for administrative selvfullbyrdsmyndigheter. I sitt foredrag la Guerra da Fonseca vekt på at noen av FNs havrettskonvensjons (UNCLOS) underliggende spørsmål om kontroll av naturressurser i havet krever forvaltningsrettslige verktøy for

implementering. Forvaltningsrett er et derfor viktig styringsverktøy, selv om mange av dens kilder er av internasjonal (og europeisk) karakter.

Rui Guerra da Fonseca
Foto/ill.: Alameda da Universidade

Lucila de Almeida Foto/ill.: Guy Ackermans

Universitetslektor ved Wageningen University & Research, Lucila de Almeida ble så invitert til å holde innlegg på seminaret «Governance by indicators: the Pitfalls of the EU's Retail Energy Market Barrier Index». Presentasjonen hennes var basert på en artikkel med samme navn skrevet i samarbeid med Fabrizio Esposito og Josephine van Zeben, hvor hun snakket om styring etter og fallgruvene ved EU's barriereindex for detaljhandel i energimarkedet.

I april ønsket Universitetet i Bergen 6 studenter fra Université Jean Moulin Lyon 3 velkommen til ARQUS short term exchange, som en del av et samarbeid mellom universitetene. Gjennom programmet fikk studentene økt kunnskap om klima- og energirettens betydning i den grønne omstillingen, og et perspektiv på lokale, nasjonale og internasjonale problemstillinger innenfor dette området. Programmet hadde én samlingsuke i Bergen og én i Lyon.

Samlingsuken besto blant annet av forelesninger, diskusjonsseminarer og ekskursjoner til bedrifter som Equinor og Småkraft. Studentene jobbet i grupper med ulike problemstillinger i lokal grønn omstilling og skrev fire rapporter om det de hadde funnet og lært gjennom programmet.

Studentene fra Arqus programmet og studenter fra emnet Energy law på ekskursjon til Osterøy og Småkraft sine kraftverk.
Foto/ill.: Piotr Szwedo

I mai møttes forskergruppen for å høre på Andreas Slettevold sin presentasjon om temaet klimaendringer og revisjon av kontrakter basert på uforutsette omstendigheter. Presentasjonen var en del av Slettevold sin Ph.d., hvor han forsker på endring av kontrakter som følge av uforutsette hendelser knyttet til klimarisiko. Det ble også holdt presentasjon om erstatningsansvar ved virksomhetsrelaterte menneskerettighetskrenkelser i konsern, av Line Gjerstad Tjelflaat. Problemstillingen har sin bakgrunn i at vestlige morselskaper i en stadig mer globalisert verden blir saksøkt for menneskerettighetskrenkelser utført i datterselskap utenfor egne landegrenser.

Eyolf Aarø
Foto/ill.: Trygve Hals Butenschön

I juni holdt forskergruppen digitalt seminar med Eyolf Aarø, som har skrevet masteroppgave om «contingent convertible bonds (CoCos)» kan være grønn. CoCos ble populært blant banker etater finanskrisen, og er et middel for enklere å oppfylle kapitaldekningskravene. CoCos er et forholdsvis snevert område innen (grønn) finans, som gir et godt utgangspunkt for å diskutere grønnmerking i et bredere perspektiv. Henger EU med i svingene? Hvilke andre finansregulatoriske justeringer kan og bør gjennomføres for å bedre finanssystemets resistens mot klimarisiko?

Alternativene er mange, og viktigheten av disse spørsmålene stiger i takt med den voksende klimautfordringen.

I juni holdt forskergruppen og Bergen Center for Competition Law and Economics (BECCLE) også seminar om felles innkjøp av energi i Europa «EU Energy Platform», med et særlig fokus på konkurranserettslige barrierer og geopolitiske implikasjoner. Foredragsholderne var Professor Leigh Hancer, Ass. Professor. Ignacio Herrera Anchustegui, Professor Lars Sørås, og partner i Hjort, Monika Syrdal.

Høsten 2022

I september, delte Professor Leila Neimane fra Universiteteet i Latvia sine foreløpige funn fra sitt forskningsprosjekt «Effective Maritime Spatial Planning Regulation Framework and Implementation Challenges and Best Practice Exaples for the Context of the Baltic Sea». Problemstillingen knyttet til effektiv og bærekraftig arealbruk og sameksistens mellom ulike næringer blir stadig mer aktuell også i norsk kontekst, hvilket nødvendiggjør en helhetlig forvaltningsplan og rettslige rammeverk. Formålet med Neimane sitt prosjekt er å skape større innsikt i det rettslige landskapet, samt å legge til rette for implementering og håndhevelse av et rammeverk for effektiv arealplanlegging i Østersjøen.

Ass. Professor Ignacio Herrera Anchustegui holdt så seminar om «The business of Clean Hydrogen Energy – A Focus on Norway and Canada» sammen med foredragsholdere Professor Leigh Hancher fra University of Tilburg og Florence

Foredragsholderne på seminaret om hydrogen.

Foto/ill.: Anna Nes

School of Regulation, energidirektør ved Universitetet i Bergen, Kristin Guldbransen Frøysa, Emile Herbe fra Yara Clean Ammonia, Ass. Professor Rudiger Tscherning fra University of Calgary, og Jonathan Cocker, Partner I Gervais LLP Toronto. Det ble stilt spørsmål om hvilken rolle hydrogeneksport fra Norge og Canada kan spille i fremtiden, hvilke fellesskap det er i utviklingen av ren energi så langt mellom Norge og Canada, og hvordan akademia, myndighetene og industrien bedre kan samarbeide for å drive en atlantiskgrønn økonomi.

Catalina Vallejo Foto/ill.: UiB

Catalina Vallejo deltok på lanseringen av More Than Human Rights (MOTH)-prosjektet i Tarrytown i september. Prosjektet er et initiativ fra Earth Rights Advocacy Clinic og Center for Human Rights and Global Justice ved NYU School of Law, som søker å fremme ideer, metoder, verktøy og strategier for å sikre rettighetene til mennesker, ikke-mennesker og livsnettene som utgjør "mer enn menneskelig" verden. Den ble opprettet for å samle ledende og fremtidsrettede vitenskapsmenn, journalister, urfolksledere, advokater, forfattere, lærere, dommere og aktivister.

I oktober hadde forskergruppen, i samarbeid med studentgruppen Enviro Bergen, gleden av å invitere til en gjesteforelesning med Andreas Hösli, Ph.D. kandidat ved Universitetet i Zurich og gjesteforsker ved UiO. Hösli holdt en spennende forelesning hvor han presenterte sine funn relatert til Private Climate Litigation (klimasøksmål mot private bedrifter). Et sentralt fokus i Hösli sin presentasjon var hvordan

Fra foredraget med Enviro og Andreas Hösli

saksøkere kan reise klimasøksmål mot private bedriftsaktører, illustrert med to hovedkategorier av saker. Presentasjonen var basert på artikkelen 'Milieudensie et al. v. Shell: A Tipping Point in Climate Change Litigation against Corporations?' in Climate Law (<https://lnkd.in/dtYKV4VX>) og et kommende bokkapittel om Private Climate Litigation (2023) som handler om klimasøksmål mot private aktører. Presentasjonen kan sees i sin helhet her: https://www.youtube.com/watch?v=-9KS4B_rTq0

I november avholdt Konkurransetilsynet sin bærekraftkonferanse hvor fokuset var på hvordan konkurranse og konkurransepolitikk kan bidra til det grønne skiftet. Ignacio Herrera Anchustegui holdt presentasjon med søkelys på hvordan bærekraft kan få en større plass i konkurranseretten. Innledningsvis i presentasjonen pekte han på at «bærekraft» tradisjonelt har vært forbundet med «grønn bærekraft», altså det å redusere CO₂-utslipp, miljøvern og å utvikle fornybare energikilder. Begrepet har imidlertid tre dimensjoner; en sosial, miljømessig og en økonomisk. Anchustegui fremhevet at kompleksiteten ved de tradisjonelle klima- og miljøutfordringer forutsetter at vi også har en grønn konkurranserett. Det var et vellykket arrangement

som åpnet for diskusjoner mellom bedrifter, bransjeorganisasjoner, forskere og statlige aktører.

Dr. Susanne Wende fra Technische Universität Berlin, presenterte så sine funn om fremveksten av et hydrogenmarked i EU og de mulige implikasjonene solidaritetsprinsippet kan få for medlemslandenes nasjonale strategier om hydrogenproduksjon. Seminaret ble arrangert som en del av HyValue Research Centre on Hydrogen Energy, som er finansiert av Norges forskningsråd.

Ignacio på bærekraftskonferansen med Konkurransetilsynet

Susanne Wende (nr. to fra venstre) med deltakere fra forskningsgruppen.

Forskningsassistenter

Grunnet det høye aktivitetsnivået, er det tre forskerassistenter tilknyttet gruppen. De bistår med alt fra generelle oppgaver som organisering av seminarer, kildesøk, og til andre mer konkrete prosjekter.

Anna Nes går for tiden på 5. studieår, og hun fullfører graden sin desember 2023. Til høsten skal hun skrive masteroppgave, og hun tenker å fordype seg i klima- og energirett som hun også har tatt valgfag i.

Susan Bahia Jensen går på forskerlinjen, hvor hun skriver forskningsbasert masteroppgave om hvordan gjennomføringen av EUs taksonomi for bærekraftig økonomisk aktivitet i norsk rett gjennom lov og bærekraftig finans vil påvirke eksisterende norske lovregler til vern om miljø, standardavtaler og bransjepraksis i bygg- og eiendomssektoren. Hovedformålet med prosjektet til Susan, er å undersøke i hvilken grad gjennomføringen av taksonomien i norsk rett vil føre til andre eller strengere miljøkrav innenfor bygg- og eiendomssektoren i Norge.

I et seminar den 5. desember ga hun en introduksjon om selve taksonomiregelverket med et historisk aspekt, og den grunnleggende metodikken i klassifiseringen. Hun presenterte noen foreløpige funn i sitt arbeid med oppgaven, og fikk mange nyttige innspill fra flere av forskningsgruppens deltakere.

Mari Bygstad går også forskerlinjen, hvor hun skriver forskningsbasert masteroppgave om pantereguleringen i havbunnsmineralloven. Hun skal se på om, og eventuelt hvilken grad, det påvirker reguleringen etter havbunnsmineralloven, at den bygger direkte på petroleumsloven.

Forskergruppen takker alle bidragsyttere, samarbeidspartnere for et lærerikt 2022, og vi ser frem til tettere samarbeid og flere spennende aktiviteter i 2023!

FORSKNINGSRESULTATER

Børge Aadland

- Børge Aadland, «Eiendomsretten til fast eiendom og grenser for fast eiendom - utvikling av rettskildebildet», Tidsskrift for eiendomsrett (ISSN 1504-3495), 2021 (publisert og trykket 2022), s. 140-165.
- Børge Aadland, «Utskiftningen på Madla», Kart og plan (ISSN 0047-3278), 2022, s. 242-262.
- Børge Aadland, «Bruksordning i eierseksjonssameier - terminologiske og praktiske utfordringer» i Eiendom og juss vol. 2 (ISBN: 9788215054339), Einar Hegstad, Fredrik Holth og Per Kåre Sky (red.), 2022, s. 72-96.
- Lars Kvestad, Per Kåre Sky og Børge Aadland, «Om utskiftningene og kartene som ble utarbeidet etter utskiftningsloven 1821», Kart og plan (ISSN 0047-3278), 2022, s. 199-222.

Catalina Vallejo Piedrahíta

- Vallejo P., Catalina; Gloppen, Siri. The Quest for Butterfly Climate Adjudication. I: *Litigating the Climate Emergency How Human Rights, Courts, and Legal Mobilization Can Bolster Climate Action*. Cambridge University Press 2022 ISBN 9781009106214. s. 117-131

Eirik Finserås

- Innlegg og deltakelse på Fornybarkonferansen 2022. Fornybarkonferansen 2022; 2022-04-28
- Planning Law Ideologies in Offshore Wind Licensing Procedures. PhD Presentation in Cambridge.. Cambridge Centre for Environment, Energy and Natural Resource Governance Thursday Seminars; 2022-11-17
- The Function of Multi-Stage Licensing Procedures. DeWindSea Stakeholders; 2022-11-28

Ernst Nordtveit

- Ein formuerett for bærekraft – er det mogeleg? Foredrag Nordiske formuerettsdager 2022
 - European Energy supply and the Energy Crisis. Foredrag; 2022-09-13
 - Kommentar til grannelova. Norsk Lovkommentar 2022
 - Kommentar til sameigelova. Norsk Lovkommentar 2022
 - Miljøslaget om Førdefjorden - Innleiing om dom av Borgarting lagmannsrett (21-176614ASD-BORG/03). Torsdagsdebatt; 2022-11-10
 - Norwegian Governance of Mineral exploration – Finders rights, environmental regulation and the Rights of Indigenous People. Jubileumsseminar Mitchell-Hamline - Bergen; 2022-09-14
-

- Norwegian Land Use Planning Law – An introduction. Seminar; 2022-09-13
- The relationship between International and Domestic Energy law. Jubileumsseminar Mitchell-Hamline - Bergen; 2022-09-14

Ignacio Herrera Anchustegui

- Competition on the merits in liberalised electricity markets: a regulatory reading of AG Rantos' Opinion in Servizio Elettrico Nazionale: <https://www.app.cristin.no/results/show.jsf?id=2030610>
- Wind Energy on the High Seas: Regulatory Challenges for a Science Fiction Future: <https://www.app.cristin.no/results/show.jsf?id=2094621>
- Regulatory and Policy Frameworks for Offshore Wind Projects: Spatial and Temporal Considerations in Light of Fisheries Sustainability amid Climate Change: <https://www.app.cristin.no/results/show.jsf?id=2059895>
- The General Court on Network Codes: A Blow to the Commission and ACER in MEKH and FGSZ v ACER?: <https://www.app.cristin.no/results/show.jsf?id=2059896>
- Epilogue: Changing Latin America Through the Energy Transformation?: <https://www.app.cristin.no/results/show.jsf?id=2047525>
- Editorial OGEL Special Issue on "Offshore Energy Investments and Activities": <https://www.app.cristin.no/results/show.jsf?id=2098791>

Ingunn Elise Myklebust

- «Nødvendig» som vilkår for tyngande plikter ved areal- og ressursforvaltning, kapittel 11 i boka Vann, juss og samfunn: [Vann, juss og samfunn – rettigheter og regulering i utvikling av Steinar Taubøll \(Open Access\) - Juridiske fag | Cappelen Damm Undervisning](#)

Sigrid Eskeland Schütz

- Karnov lovkommentar. Plan- og bygningsloven. Kap 14. Konsekvensutredninger for tiltak og planer etter annet lovverk.
- Karnov lovkommentar, Plan- og bygningsloven. Kap 4. Generelle utredningskrav
- Localizing the Sustainable Development Goals for Marine and Coastal Management in Norway: A Venture Overdue.

